

## Πόλη: το οικοσύστημα του ανθρώπου

Το 1950 υπήρχαν μόνο δύο πόλεις στον κόσμο με πληθυσμό μεγαλύτερο από 8 εκατ.: η Νέα Υόρκη και το Λονδίνο. Σήμερα υπάρχουν 23 πόλεις στον κόσμο με πληθυσμό μεγαλύτερο από 10 εκατ. κατοίκους και οι 18 από αυτές βρίσκονται σε αναπτυσσόμενες χώρες\*. Σύμφωνα με υπολογισμούς, μέχρι το 2025 τα 3/4 του παγκόσμιου πληθυσμού θα ζουν σε πόλεις. Είναι όμως οι σημερινές πόλεις οι πόλεις των ονείρων μας; Εξυπηρετούν τις ανάγκες μας; Χαίρόμαστε να ζούμε σε αυτές;

Οι πόλεις σήμερα έχουν τεράστιο οικολογικό αποτύπωμα. Χρειάζονται πολλή ενέργεια και τεράστιες εκτάσεις υπαίθρου για να τραφούν και να τους παρέχουν τα υλικά και τα προϊόντα που θεωρούμε όλοι δεδομένα στην καθημερινή μας ζωή στην πόλη. Δείτε πώς παραλύουν τα πάντα όταν κάνουν απεργία οι μεταφορείς και οι ιδιοκτήτες φορτηγών: εξαντλούνται τα τρόφιμα, η βενζίνη, παραλύει το εμπόριο, ο τουρισμός, η οικονομία. Έχουμε μάθει να εξαρτόμαστε από τους «έξω» και απέχουμε πολύ από το παραδοσιακό μοντέλο του αυτόνομου χωριού. Μια θεωρία λέει ότι οι πόλεις σήμερα πρέπει να επιστρέψουν στο μοντέλο

πίσω μας το γραμμικό «μεταβολισμό» που βροχθίζουμε πρώτες ύλες, ενέργεια, νερό, από αλλού, και παράγουμε σκουπίδια, απόβλητα και ρύπους, που φροντίζουμε να εναποθέτουμε αλλού!)

Οι σύγχρονες πόλεις παράγουν σημαντικές ποσότητες απορριμμάτων και ρύπανσης, που με τη σειρά τους οδηγούν σε μια μεγαλύτερη υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων τους και του περιβάλλοντος. Οι ελάχιστοι πνεύμονες πρασίνου που έχουν απομείνουν εξαφανίζονται σταδιακά, ο πληθυσμός των πόλεων αυξάνεται και μαζί του αυξάνεται το τσιμέντο, η ασφάλτος και τα αυτοκίνητα, οι χείμαρροι μπαζώνονται και το μικροκλίμα της πόλης αλλάζει.

Η αστικοποίηση των τελευταίων δεκαετιών και η έλλειψη πολεοδομικού σχεδιασμού ευθύνεται για πολλά περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα των σύγχρονων πόλεων, όπως άναρχη δόμηση, πίεση στην περιφερειακή ζώνη, αμέτρητες καταπατήσεις, εμπρησμοί περιστατικών δασών, έλλειψη υποδομών, έλλειψη χώρων στάθμευσης, κυκλοφοριακό πρόβλημα, τόνοι σκουπιδιών, ακόμη και αυξημένη ανεργία.

«Οι υψηλοί συντελεστές δόμησης, σε συνδυασμό με την αντιπαροχή και το συνεχές οικοδομικό σύστημα, είχαν ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση πυκνοδομημένων με υψηλά κτίρια περιοχών οι οποίες μετέβαλαν τον πολεοδομικό ιστό και τελικά αναίρεσαν την ίδια την πόλη. Η οργανική πόλη παραμορφώθηκε και οι γειτονιές ξαφανίστηκαν. Τη θέση τους πήραν τα απρόσωπα κουτιά στα οποία στοιβάζονται οι κάτοικοι αυτής της παραμορφωμένης πόλης. Οι περισσότεροι από τους οικισμούς της περιφέρειας της πόλης προέρχονται από καταπατημένες δασικές εκτάσεις και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για κατοικία. Οι υπόλοιπες περιοχές αποτελούν κυρίως περιοχές αυθαιρέτων. Τα αυθαίρετα αυτά άλλοτε νομιμοποιούνται ατομικά και άλλοτε εντάσσονται συλλογικά στο σχέδιο πόλεως. Από τις περισσότερες περιοχές της Αθήνας λείπουν τα έργα υποδομής, γεγονός που διαπιστώνεται με την πρώτη νεροποντή». Δημήτρης Χριστοφιλόπουλος, καθηγητής Παν. Αθηνών.

Με την αύξηση του πληθυσμού και την αποξένωση των ανθρώπων οι κοινωνικοί δεσμοί χάνονται και αυξάνεται η μοναχικότητα και συχνά η βία και η εγκληματικότητα. Η εποχή που γνωρίζαμε τους γείτονες μας, που τα παιδιά μπορούσαν να παίζουν στο δρόμο ή στο πάρκο της γειτονιάς μόνα τους, που ο παππούς και η γιαγιά γνώριζαν όλους τους συγχωριανούς με το όνομα τους φαντάζει μακρινό όνειρο και κάπως γραφικό, ακόμη και τώρα, που ζούμε στοιβαγμένοι ο ένας πάνω στον άλλον σε γκρίζα κουτιά.

Αθήνα σεντόνι λευκό, γαριασμένο  
μάρμαρο, δόξα, στεφάνι και τάφε  
τσίκνα, τσιμέντο, ποτάμι θαμμένο  
για πάρε χαρτί και μολύβι και γράφε.  
[Αθήνα, Δημήτρης Μητσότακης & Οι Ευδαίμονες](#)

### Ο δεκάλογος της πράσινης πόλης

1. Βιοκλιματικά κτίρια.
2. Πράσινα μέσα μεταφοράς.
3. Πράσινες υποδομές (βιολογικοί καθαρισμοί, χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κλπ).
4. Ελεύθεροι χώροι, χώροι πρασίνου, πλατείες.
5. Ποδηλατόδρομοι και πεζόδρομοι.
6. Δημόσια συστήματα δανεισμού/ενοικίασης ποδηλάτων (βλ. παραδείγματα Βαρκελώνης, Παρισιού, Βερολίνου κλπ).
7. Πράσινες τσάρες, πράσινα μπαλκόνια.
8. Εκτάσεις για καλλιέργεια μέσα στην πόλη (σε κτήματα, πλατείες ή τσάρες).
9. Μείωση απορριμμάτων και ανακύκλωση.
10. Σχεδιασμός από και για τους κατοίκους της.

κυκλικού «μεταβολισμού», αφήνοντας ακολουθούμε τώρα (κατά- που εισέρχονται στο σύστημα της πόλης

«Η ιστορία της Αθήνας χαράσσεται αδιάκοπα επάνω στο ίδιο υπόβαθρο. Συνεχείς στρώσεις αδρανών, πλήρωσης, ασφάλτου, ασβέστη, ιζημάτων, ρύπανσης: η πόλη ασκεί πίεση στις παρυφές της μπαζώνοντας, καλύπτοντας, σβήνοντας, ξεχνώντας. Μνημεία γίνονται θεμέλια ασήμαντων κτιρίων. Ροές και πρακτικές διακρίνονται ως καπνισμένα ίχνη. Οι ρήξεις, τα ανοίγματα, οι μελέτες, ο δημόσιος χώρος εμποδίζονται. Η πίεση επιστρέφει στο κέντρο με μανία.

Στο εντροπικό υπόστρωμα γράφεται μια δεύτερη, εφήμερη ιστορία: τσίχλες στις νεραντζιές, η υπογραφή του Βύρωνα στο ναό του Ποσειδώνα, ονόματα εραστών στα παγκάκια, συνθήματα και γκράφιτι σχεδόν πάντα στα νεοκλασικά. Ένα συνεχές, ζωντανό μουνιμουρητό, σημάδια ρήξεων, νοήματος και επιθυμιών, σε μια πόλη που δεν τις εκφράζει –ακόμη– στην αρχιτεκτονική της». **Πέτρος Μπαμπασιάκης, Παν. Πατρών**

\* Πηγή: Το Βήμα

Συνταξη κειμένων: Ελένη Σβορώνου, Νάνσυ Κουταβά, Μαρίνα Συμβουλίδου. Τμήμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης WWF Ελλάς, Γλωσσική επιμέλεια: Φαίη Ορφανίδου, Σχεδιασμός & γενική επιμέλεια εντύπου: Μαρίνα Συμβουλίδου